

вуються для оцінки молочних порід у даний час в інших країнах світу, що дає можливість порівнювати результати оцінки, відповідає вимогам електронного опрацювання даних. Система достатньо проста і доступна, зрозуміла для селекціонерів-практиків, щоб результати оцінки вони могли використовувати у своїй роботі.

Черкаський інститут агропромислового виробництва УААН

УДК 636.22/28.082.23
М.С. БЕРДИЧЕВСЬКИЙ

ОПТИМІЗУЮЧИЙ (МОДАЛЬНИЙ) ВІДБІР ТА ПРОБЛЕМИ КОНСОЛІДАЦІЇ ТИПІВ І ПОРІД ВИДУ BOS

Вивчення динаміки генетичної мінливості ряду порід виду Bos у Західному регіоні України показало її варіабельність, що зумовлена рівнем її консолідації, адаптивності та спеціалізації. У зв'язку із цим питання консолідації як створюваних, так і вже створених ліній, типів та порід тварин надзвичайно проблематичне. Спроби його розв'язання робилися різними авторами за допомогою різних методів. Одна з них здійснена Ю.П. Алтуховим на бавовнику та вівцях і базується на постулаті, що чим стійкіший онтогенез до різноманітних змін як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, тим ближче мають бути такі особини до середньопопуляційної характеристики за сукупністю морфоанатомічних ознак.

Виходячи з цього, нами при оцінці рівня генетичної мінливості популяцій, відборі адаптованих до відповідних агроєкосистем типів тварин використані методи багатомірного фенотипування та сумарних нормованих відхилень по семи екстер'єрно-конституційних промірах, означених відповідними зоотехнічними нормами. При такому підході кожна з наявних у популяції тварин може бути рангована в межах двох альтернативних класів $M^- (-13)$ та $M^+ (+13)$, розділених середнім (модальним) класом M_0 , який згідно з основами популяційної генетики утворює адаптивну норму.

У межах кожного з них розраховуються основні статистичні

© М.С. Бердичевський, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31 – 32

показники за господарськи корисними ознаками та параметром генетичної відмінності (віддаль Махаланобіса).

Виходячи із цієї методології, нами на ряді стад чорно-рябої та сивентальської порід підтверджено вищеназаний постулат про те, що знижений рівень гетерозиготності зумовлює малі значення кількісних ознак і ефект більшої пристосованості середніх фенотипів, що відхиляються за сукупністю ознак праворуч від центру (M^+) розподілу і пов'язаний з відбором на оптимум та максимум гетерозиготності.

Показано, що тварин при такому підході розподіляють на три чітко диференційовані класи M^- , M_0 , M^+ , що за низкою господарськи корисних ознак (молочна продуктивність, жива маса, коефіцієнт молочності) достовірно чітко відрізняються. Відповідно до феногенетичних змінюються і генетико-біохімічні (Tf, Cr, Am1, β -Sn, β -Lg), оскільки сумарний рівень гетерозиготності виявився в групі M_0 , зменшуючись у напрямку від M^+ до M^- .

Таким чином, виходячи з отриманих даних та враховуючи дані аналізу динаміки становлення адаптивної норми в онтогенезі чорно-рябої худоби (3, 6, 12, 18, 39 місяців), можна стверджувати, що вибрана нами методологія забезпечує ефективний відбір високоцінних, адаптованих до певних агроєкосистем тварин, зумовлюючи таким чином високу консолідацію створюваних та створених порід і їх структурних компонентів.

*Львівський філіал Інституту розведення
і генетики тварин УААН*

УДК 636.082.232

В.М. Білошицький

ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ ПОЛІСЬКОГО ЗОНАЛЬНОГО ТИПУ

Здійснення сучасних програм селекції неможливе без високої відтворювальної здатності тварин. Прямим наслідком низької відтворювальної функції є не тільки недоодержання продукції, а й послаблення інтенсивності добору. Відтворювальна здатність є однією з основних породних ознак, вивчення якої має велике практичне значення для складання селекційних програм.

© В.М. Білошицький, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31 – 32